Ministerie van Defensie

Aanwijzing SG A/978
Extern Optreden

Doelstelling van de aanwijzing

Het communicatiebeleid van Defensie is erop gericht de zichtbaarheid van en kennis over de defensieorganisatie in samenleving en politiek te vergroten. Hiermee wordt ruimte gegeven aan militairen en burgers werkzaam binnen de defensieorganisatie om vanuit hun functionele verantwoordelijkheid toe te lichten hoe Defensie zich voorbereidt op inzet van de krijgsmacht voor nationale en internationale taken en hoe deze inzet verloopt.

Voor het externe optreden van medewerkers van Defensie zijn met deze aanwijzing regels vastgesteld.

Deze aanwijzing stelt in het bijzonder regels voor de omgang van defensiepersoneel met leden en/of medewerkers van de Staten-Generaal, openbaar optreden, publiceren en contacten met journalisten. Deze regels moeten voorkomen dat informatie van Defensie voortijdig en/of onjuist in de openbaarheid wordt gebracht. Dit geldt ook voor informatie die van invloed is of kan zijn op de veiligheid van personeel en/of de organisatie of (kunnen) leiden tot operationele risico's.

Deze Aanwijzing SG vervangt Aanwijzing A 848 'Contacten met publiciteitsmedia' van 6 oktober 1992 en Aanwijzing A 907 'Externe Contacten' van 19 december 2005.

Kader

Aanwijzingen externe contacten

Als kader voor contacten van rijksambtenaren met derden gelden de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren (Regeling 19 mei 1998/Nr.98M004214 (Stcrt. 1998, nr. 104).

De aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren geven aanwijzingen voor wanneer en onder welke voorwaarden contacten met parlementsleden en medewerkers van parlementsleden kunnen plaatsvinden en beschrijft de rijksbrede kaders voor contacten met journalisten.

(Militaire) Ambtenarenwet

In Nederland kennen we vrijheid van meningsuiting, maar deze is niet onbegrensd. Ambtenaren, of het nu militairen of burgers zijn, dienen zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens indien hierdoor de goede vervulling van hun functie of de goede functionering van de openbare dienst niet in redelijkheid zou zijn verzekerd. Daarnaast is de ambtenaar verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt (artikel 125a, eerste lid Ambtenarenwet/ artikel 12a, Militaire Ambtenarenwet).

Deze wettelijke geheimhoudingsplicht geldt in alle gevallen van extern optreden.

In deze SG-aanwijzing wordt beschreven hoe defensiemedewerkers concreet dienen te handelen bij de volgende situaties:

- Contacten met het parlement;

- Extern optreden/publiciteit.

Contacten met het parlement

Uitgangspunt van de ministeriële verantwoordelijkheid is dat de minister tegenover de Staten-Generaal verantwoording aflegt over het gevoerde of voorgenomen beleid. Om het handelen en nalaten van de minister en dat wat daaraan wordt toegerekend te kunnen controleren heeft het parlement aanspraak op inlichtingen en informatie. Deze inlichtingenplicht berust bij de minister. Hierin ligt besloten dat democratische controle mogelijk is en dat het ene Kamerlid over dezelfde informatie kan beschikken als het andere.

Zoals hiervoor is aangegeven, gelden ook voor medewerkers van Defensie de aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren. In aanwijzing 3 is neergelegd dat op alle verzoeken vanwege een van beide kamers der Staten-Generaal om schriftelijke of mondelinge contacten met ambtenaren de minister onder wie zij ressorteren van geval tot geval beslist.

Bij het ministerie van Defensie dienen deze verzoeken vooraf te worden voorgelegd aan het bureau van de secretaris-generaal (BSG). De secretaris-generaal beoordeelt de verzoeken namens de minister.

Van elk contact met het parlement dient door de commandant van betreffende defensiemedewerker of eenheid achteraf schriftelijk verslag aan de secretaris-generaal te worden uitgebracht.

Extern optreden/Publiciteit

Officiële publicitaire mededelingen – in mondelinge, digitale en schriftelijke vorm - namens het ministerie van Defensie zijn voorbehouden aan de directeur Communicatie en door hem daartoe aangewezen medewerkers.

In deze aanwijzing worden vier mogelijkheden onderscheiden waarmee een ambtenaar in de publiciteit kan komen:

1. Contacten met journalisten cq vertegenwoordigers van media;
2. Externe optredens;
3. Het publiceren van artikelen;
4. Deelname aan activiteiten op internet.

1. Contacten met journalisten

Journalisten zijn personen die werken in opdracht van een instantie die een publicatie uitgeeft of uitzendt. Dit zijn kranten, radio- en televisiezenders, internetfora, maar bijvoorbeeld ook publicaties van bedrijfsbladen, wetenschappelijke publicaties, etc..

Gesprekken van ambtenaren met journalisten over functiegerelateerde onderwerpen, vinden uitsluitend plaats op uitnodiging van, of met voorafgaande toestemming van de directie Communicatie. De directie Communicatie bepaalt in overleg met de betreffende defensiemedewerker de begeleiding van het gesprek.

Een defensiemedewerker heeft de mogelijkheid bij de directie Communicatie advies in te winnen over omgang met publiciteit als privépersoon. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als een journalist een defensiemedewerker benadert over een niet–functiegerelateerd onderwerp dat geen betrekking heeft op het ministerie van Defensie.

De ambtenaar kan zelfstandig met media in contact treden als zijn persoonlijke integriteit - gekoppeld aan zijn of haar functie - in het openbaar in twijfel is getrokken.

2. Externe optredens

Onder extern optreden wordt verstaan: het delen van informatie over Defensie bij bijeenkomsten en gesprekken met personen die niet in dienst zijn van Defensie.

Vuistregels voor elk extern optreden zijn:

- Beperk uw uitspraken altijd tot geldend beleid, uw eigen verantwoordelijkheden en uw eigen werk- en / of privédomein;
- Schendt niet uw geheimhoudingsplicht en schaadt niet de belangen en veiligheid van anderen;
- Wees bewust van uw publiek, dit is vaak groter dan u denkt;
- Wees bewust van gevolgen van uw optreden voor uw privé-omgeving, uw collega's en het imago van Defensie.

Medewerkers van defensie wenden zich tot de directie Communicatie voor advies alvorens zij een uitnodiging accepteren om op te treden bij openbare bijeenkomsten dan wel andere externe optredens. Denk hierbij aan spreekbeurten, conferenties, symposia, workshops, forumdiscussies, maar ook aan het meewerken aan bijvoorbeeld een (speel)film door een defensiemedewerker.

Het integriteitbeginsel van de Rijksoverheid schrijft voor dat ambtenaren niet op mogen treden als spreker bij bijeenkomsten die worden georganiseerd met een commercieel oogmerk. Dit oogmerk kan blijken uit kosten voor deelname, sponsoring en betrokken organisatoren. De secretaris-generaal beslist over uitzonderingen op deze regel.

3. Het publiceren van artikelen

Indien een medewerker van Defensie voornemens is een artikel te publiceren, een boek te schrijven of een bijdrage daaraan leveren, of op andere wijze over defensie te publiceren dient dit vooraf te worden voorgelegd voor advies aan de directie Communicatie.

4. Deelname aan activiteiten op internet

Internet en de daarop opererende media bieden laagdrempelige mogelijkheden om informatie te verspreiden. Deze mogelijkheden staan ook open voor defensiemedewerkers. De deelnemer moet zich er van bewust zijn dat alle gegevens – ook op besloten sites - beschikbaar zijn voor derden en voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden.
Voor deelname aan sociale digitale netwerken (ook als privépersoon) geldt dat de defensiemedewerker verantwoordelijk is voor de uitingen die door zijn toedoen verschijnen en daarop kan worden aangesproken.

Voor het publiceren op internet namens Defensie (inclusief

internetfora, weblogs en sociale netwerken) gelden dezelfde bepalingen als voor andere vormen van publiciteit. Dat betekent dat de defensiemedewerker die voornemens is artikelen te publiceren dan wel andere uitingen wenst te plegen namens Defensie dit vooraf altijd afstemt met de directie Communicatie.

Zie ook de Aanwijzing SG A/973 "Richtlijnen voor het gebruik van sociale media door Defensiemedewerkers" van 28 september 2011.

Handelen in strijd met de aanwijzing

Voor elk publiek optreden geldt dat de medewerker verantwoordelijk is voor zijn optreden en daar op kan worden aangesproken.

Bij handelen in strijd met deze aanwijzing – of een vermoeden daarvan - kan de ambtelijke leiding een onderzoek laten instellen. Afhankelijk van het resultaat van dit onderzoek kunnen disciplinaire maatregelen worden genomen conform de geldende rechtspositionele en tuchtrechtelijke regelgeving.

Het op enigerlei wijze zonder toestemming openbaren van gerubriceerde informatie is een strafbaar feit en kan zelfs tot vervolging leiden. Onder het ongeoorloofd openbaren van gerubriceerde informatie moet worden verstaan: het schriftelijk, digitaal of mondeling overdragen aan derden van informatie die het optreden van de krijgsmacht inzichtelijk maakt waardoor veiligheidsbelangen van de Staat worden aangetast.

Informatie over de toepassing van deze aanwijzing

Instructies voor militair personeel zijn beschikbaar middels een instructiekaart. Aanwijzing CDS A-155 'Contacten met de media' geeft nadere invulling aan het omgaan met media tijdens militaire operaties.

Informatie eigenaar

De Directie Communicatie (DCO) is informatie-eigenaar van deze aanwijzing.

Inwerkingtreding

Deze aanwijzing treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking op intranet.

Den Haag, 9 juli 2012

DE SECRETARIS-GENERAAL VAN DEFENSIE

Drs. A.H.C. Annink

Refertes

1. Ambtenarenwet (AW), 12 december 1929 (Stb. 530)
2. 2. Militaire Ambtenarenwet (MAW), 19 december 1931 (Stb. 591)
3. Algemeen Rijksambtenarenreglement (ARAR), 12 juni 1931 (Stb. 248)
4. Burgerlijk ambtenarenreglement Defensie (BARD), 13 juli 1993 (Stb. 350)
5. Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR), 25 februari 1982 (Stb. 279)
6. Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren, d.d. 19 mei 1998, nr. 98M004214 (Stcrt. 104)
7. Uitgangspunten online communicatie rijksambtenaren, d.d. 30 juni 2010 (Rijksoverheid.nl)
8. Gedragscode Defensie (dagorder Commandant der Strijdkrachten, d.d. 3 april 2007, nr. 01-07)
9. MP 10-006-100/101, 'Regeling gedragsregels gebruik e-mail en internetvoorzieningen Defensie', d.d. 18 juni 2009, nr. C/2009007689

1. Ambtenarenwet
Artikel 125a, lid 1: De ambtenaar dient zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens of van de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling,
niet in redelijkheid zou zijn verzekerd. Derde lid: De ambtenaar is verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn
functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

2. Militaire Ambtenarenwet
Artikel 12a, eerste lid: De militaire ambtenaar dient zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens dan wel de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd. Derde lid: De militaire ambtenaar is verplicht tot geheimhouding van enig gegeven, de dienst betreffende, tegenover een ieder die tot kennisneming daarvan niet bevoegd is, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.
Artikel 12bis: Het bevoegd gezag en de militaire ambtenaar zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed militair ambtenaar te gedragen.
Artikel 12j, eerste lid: De militair ambtenaar is gehouden tot het naar beste vermogen uitvoeren van de hem in het belang van de taakuitoefening van de krijgsmacht opgedragen werkzaamheden en diensten.

3. Algemeen Rijksambtenarenreglement
Artikel 50, eerste lid: De ambtenaar is gehouden de plichten uit zijn functie voortvloeiende nauwgezet en ijverig te vervullen en zich te gedragen, zoals een goed ambtenaar betaamt.

4. Burgerlijk ambtenarenreglement Defensie
Artikel 70: De ambtenaar vervult de uit zijn functie voortvloeiende plichten nauwgezet en ijverig en gedraagt zich zoals een goed ambtenaar betaamt.

5. Algemeen militair ambtenarenreglement
Artikel 126 (Wijze van dienstvervulling): De militair in werkelijke dienst is verplicht de hem opgedragen werkzaamheden of diensten en de overige plichten voortvloeiende uit zijn functie nauwgezet, ijverig en naar beste vermogen te

vervullen, de uit dien hoofde voor hem geldende voorschriften en orders te kennen en zich te gedragen zoals een goed militair ambtenaar betaamt.

6. Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren
Aanwijzing 11: In de contacten die de ambtenaar in het kader van zijn functievervulling heeft met derden, geeft hij zich rekenschap dat hij als zodanig optreedt namens of ten behoeve van de minister.
Voor de ambtenaar gelden de in het algemeen voor werknemers geldende eisen die met het oog op het goed functioneren van een werkverband aan de leden van dat verband moeten worden gesteld ten opzichte van het door dat verband gevoerde beleid. Toelichting: Eerste lid: Ambtenaren zijn bij de uitoefening van hun functie altijd werkzaam voor de betrokken minister. Zij vertegenwoordigen de minister in contacten met derden; zij handelen of spreken als zodanig niet voor zichzelf. De ambtenaar dient zich van zijn positie als zodanig bewust te zijn. Tweede lid: Van een ambtenaar kan worden verlangd dat hij zich in contacten met derden net zo opstelt met betrekking tot zijn eigen ministerie of dienstonderdeel als in het algemeen mag worden verwacht van een werknemer ten aanzien van zijn werkverband (vgl. ook het begrip 'goed ambtenaar' in bij voorbeeld artikel 50, eerste lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement).

7. Gedragscode Defensie
3. Ik ben mij bewust van mijn verantwoordelijkheid. Ik schaad de belangen van Defensie niet en geef in houding, voorkomen en gedrag het goede voorbeeld. Ik ga verantwoord om met defensiemiddelen en gebruik deze zorgvuldig en rechtmatig. (Wij staan voor vrede en veiligheid en dat brengt specifieke verantwoordelijkheden met zich mee. Negatieve gedragingen van de individuele defensiemedewerker hebben, meer nog dan bij andere organisaties, een negatieve uitstraling op de overige medewerkers en op de Defensie als geheel. Wij realiseren ons dat we voor de buitenwereld 24 uur per dag, 7 dagen per week defensiemedewerker zijn.)
5. Ik zorg voor een veilige werkomgeving. Ik voel mij verantwoordelijk voor de veiligheid van anderen en mijzelf. Dit geldt voor alle vormen van veiligheid, zoals operationele veiligheid, informatieveiligheid en veilige arbeidsomstandigheden.